

ACCOUNTANTSVERSLAG 2020

Gemeente Hardinxveld- Giessendam

8 JULI 2021

RA587 **IBDO**

Aanbiedingsbrief

Aan:

de raad van de gemeente Hardinxveld-Giessendam
T.a.v. mevrouw Van der Ploeg, raadsgriffier
Postbus 175
3370 AD HARDINXVELD-GIESSENDAM

Rotterdam, 8 juli 2021

Kenmerk: MS/NvE/RA587
Behandeld door: drs. N. van Engelen RA

Ter informatie

De digitale versie van dit document is vanaf de inhoudsopgave interactief. Aan de hand van de navigatiebalk onderaan de pagina en/of de menustructuur bovenaan de pagina kan door het document genavigeerd worden.

VORIGE PAGINA

VOLGENDE PAGINA

INHOUDSOPGAVE

DASHBOARD

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2020 van gemeente Hardinxveld-Giessendam (hierna te noemen 'gemeente') gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging d.d. 4 mei 2021, ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2020. In dit verslag hebben we de belangrijkste bevindingen en conclusies van de jaarrekeningcontrole opgenomen.

Onze bevindingen en aanbevelingen hebben wij afgestemd met de verantwoordelijke wethouder en de ambtelijke organisatie. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning. Ook dit jaar kwamen daar nog de gevolgen van het coronavirus en coronamaatregelen bij, waardoor wij niet bij u op locatie konden langskomen en alle informatie en vragen digitaal hebben moeten afstemmen. Het gevolg hiervan was een iets minder efficiënt proces vanwege de inherente beperkingen aan de digitale middelen. Desondanks is het proces in goed overleg verlopen. Bij deze willen wij alle betrokken medewerkers van de gemeente bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij hopen u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Met vriendelijke groet,

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. C.M. Steehouwer MSc RA
Partner en extern accountant gemeente Hardinxveld-Giessendam

Inhoudsopgave

1. DASHBOARD

2. UITKOMSTEN JAARREKENINGCONTROLE

3. RESULTAAT & FINANCIËLE POSITIE

4. BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

BIJLAGEN

1. Dashboard

1.1 Dashboard accountantscontrole

1.1 Dashboard accountantscontrole

STREKKING CONTROLEVERKLARING

- ▶ De jaarrekening 2020 is getrouw.
- ▶ De baten en lasten als ook de balansmutaties in de jaarrekening 2020 zijn in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving tot stand gekomen.
- ▶ Jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.
- ▶ De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar en het BBV wordt nageleefd met uitzondering van de verwerking van rente in het riooltarief in combinatie met de omslagrente.
- ▶ De WNT is nageleefd.
- ▶ Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage.
- ▶ De gevolgen van COVID-19 zijn per programma / paragraaf nader toegelicht.
- ▶ De samenwerking is constructief en plezierig verlopen.

AANDACHTSPUNTEN VOOR 2021

Op basis van de door ons uitgevoerde jaarrekeningcontrole komen wij tot de volgende aandachtspunten voor het komende jaar:

- ▶ Invoering rechtmatigheidsverantwoording.
- ▶ Veranderende samenwerking binnen de Drechtsteden (taken in mandaat of delegatie) raakt de begroting 2022
- ▶ Fraudepreventie en risicobeheersing krijgt de komende jaren nog nadrukkelijker de aandacht.
- ▶ Compensatie kosten invlechtingskosten GRD. Verplichting tot aanzuiveren vermogen per 1 januari 2023.

RESULTAAT 2020

(x 1.000)	2020	BEGROTING NA WIJZIGINGEN
Saldo van baten en lasten	16.561	16.633
Onttrekkingen reserves	6.070	4.691
Dotatie aan reserves	22.568	21.324
Resultaat	64	0

Resultaat 2020 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 0,1 miljoen voordelig

Belangrijkste afwijkingen in het resultaat 2020 zie pag. 142 en vanaf pagina 161

ONTWIKKELING GREX / SOCIAAL DOMEIN

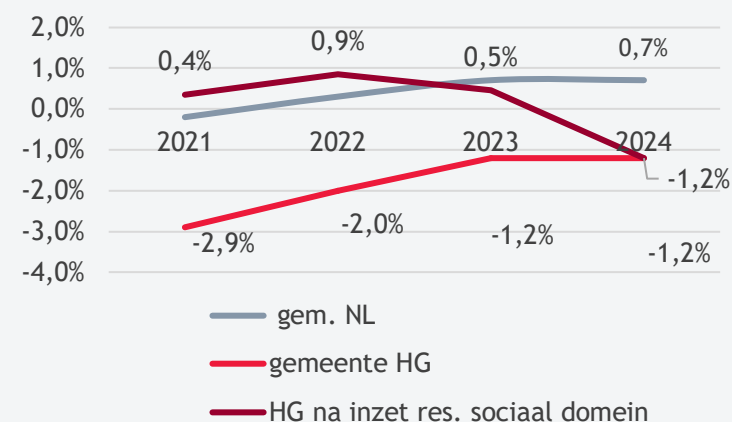
- ▶ Door sluiting van deelprojecten van de grondexploitatie Morgenslag / HKC Locatie is er voor € 1.221.000 aan winstgenomen. Daarnaast is voor het laatste deel van deze grex een verliesvoorziening getroffen van € 740.000. Dit is conform het door de raad genomen besluit om deelprojecten af te sluiten.
- ▶ Totale omvang verliesvoorziening grondexploitaties is met € 1.774.000 toegenomen t.o.v. 2019.
- ▶ Dit betreft naast Morgenslag / HKC Locatie De Blauwe Zoom € 562.000, de herstructurering gemeentehaven € 349.000 en 't Oogwestpunt €123.000.
- ▶ Tijdelijke ondersteuning zelfstandig ondernemers (Tozo) als maatregel n.a.v. COVID-19. Uitvoering belegd bij SDD en lang onduidelijk gebleven over wijze van verantwoorden en toepassing regels. Te verantwoorden in SiSa 2021.

BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

- ▶ De interne beheersing ten aanzien van voor de jaarrekening relevante processen is in opzet voldoende. VIC fungeert momenteel niet als sturingsmiddel gedurende het begrotingsjaar maar als een controle achteraf.
- ▶ Subsidiebate gemeentehaven onzeker € 329K.
- ▶ Er is sprake van één overschrijding op programma's, echter geen sprake is van een begrotingsonrechtmatigheid.
- ▶ Aanbestedingsonrechtmatigheden 56K.
- ▶ Vooruit ontvangen gelden C1 regeling niet opgenomen onder de overlopende passiva ad 135K

UW FINANCIËLE POSITIE VERGELEKEN

- ▶ Structureel begrotingsevenwicht

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

- 2.1 Corona en impact op de jaarrekeningcontrole
- 2.2 De jaarrekening is getrouw & rechtmatig
- 2.3 Rechtmatigheid van de jaarrekening

2.1 Corona en impact op de jaarrekeningcontrole (1/2)

COVID-19 enorme impact op boekjaar 2020.

Zie hiervoor onze managementletter en de BADO-notitie.

Het proces van de totstandkoming en controle van de jaarrekening is in goed overleg verlopen.

De gevolgen van COVID-19 zijn per programma / paragraaf nader toegelicht.

Inleiding: COVID-19 en de jaarrekening 2020

De situatie en ontwikkelingen rond het coronavirus hebben een grote impact gehad op het afgelopen jaar en dus ook op de jaarrekening over het boekjaar 2020. Ook voor 2021 zal dit naar verwachting nog in belangrijke mate het geval zijn. Wij hebben in onze managementletter u hierover ook al geïnformeerd en zijn de afgelopen periode meerdere keren in overleg geweest met uw organisatie.

Eind februari is de BADO-notitie met betrekking COVID-19 “effecten en risico's voor decentrale overheden” uitgekomen. In deze notitie is een groot aantal aandachtspunten beschreven voor het opstellen en controleren van de jaarrekening 2020. Deze notitie is behandeld in de Sectorcommissie Decentrale Overheden van de NBA en is daarmee ook richtinggevend geweest bij onze controle van de jaarrekening 2020. Wij verwijzen voor deze aandachtspunten, de impact op getrouwheid en rechtmatigheid, de controleaanpak en de specifieke attentiepunten ten aanzien van de posten in de jaarrekening naar deze notitie (zie: [notitie-effecten-en-risicos-corona-voor-jaarrekening-2020-decentrale-overheden.pdf \(nba.nl\)](#)).

In deze paragraaf informeren wij u over het proces van onze controle in relatie tot COVID-19 en onze specifieke bevindingen die impact hebben op onze controle, de verslaggeving en onze controleverklaring. Voor een analyse van het resultaat verwijzen wij naar de jaarrekening en naar paragraaf 3.1 van dit verslag.

De totstandkoming van de jaarrekening en het proces van de controle i.r.t. COVID-19

Zoals aangegeven in onze aanbiedingsbrief heeft zowel het samenstellen van de jaarrekening als onze controle grotendeels digitaal en op afstand plaatsgevonden. Naar aanleiding van dit proces hebben wij de volgende opmerkingen:

- Ook al zijn we het digitale werken al meer dan een jaar gewend, het blijft bijzonder mooi om te constateren dat het mogelijk is geweest de jaarrekening grotendeels op te stellen en te controleren. De samenwerking was, ondanks alle COVID-19 maatregelen, plezierig en constructief.
- Het proces heeft beperkte vertraging opgelopen, omdat de Nota verwachtingen accountantscontrole ten behoeve van de controle van de SiSa-regeling G4 inzake TOZO gedurende de jaarrekeningcontrole nog niet definitief was. De uitvoering van TOZO is belegd bij de GRD, echter werkt dit door in de jaarrekening van gemeente Hardinxveld-Giessendam.

Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid dit proces met u te evalueren.

Impact op verslaggeving

Het BBV kent zoals bekend een aantal verplicht voorgeschreven paragrafen. Het staat de gemeente vrij om naast de verplichte paragrafen zelf paragrafen aan de begroting of jaarstukken toe te voegen. COVID-19 is een gebeurtenis die niet slechts aan één programma of taakveld is toe te rekenen. Het heeft betrekking op de gehele gemeente en heeft betrekking op veel programma's en taakvelden.

De gemeente heeft er daarom voor gekozen om op een aantal plekken in de jaarrekening toelichtingen op te nemen voor de gevolgen van COVID-19 op de gemeente Hardinxveld-Giessendam. In de inleiding zijn de politiek bestuurlijke gevolgen beschreven, in de risicoparagraaf zijn de hoofdlijnen weergegeven waar het de toekomstige begroting kan raken. Tenslotte is in de toelichting bij de programma's de detailinformatie opgenomen waar de baten en lasten geraakt zijn als gevolg van COVID-19.

2.1 Corona en impact op de jaarrekeningcontrole (2/2)

Belangrijkste bevindingen en observaties:

- afrekening 2020 niet correct verwerkt
- Doorwerkende bevindingen vanuit GRD nog onbekend

Tozo resultaatneutraal in de jaarrekening 2020, afrekening op basis van SiSa 2020 van de GR Drechtsteden

Tozo-regeling

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo) is een van de steunmaatregelen van het kabinet om zelfstandige ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis en voorziet in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud en in een lening voor bedrijfskapitaal om liquiditeitsproblemen op te vangen. De regeling kent verschillende tranches met verschillende rechtmatigheidsvereisten:

- ▷ Tozo 1: aanvragen tussen 1 maart 2020 tot 1 juni 2020
- ▷ Tozo 2: aanvragen vanaf 1 juni 2020 tot 1 oktober 2020
- ▷ Tozo 3: aanvragen vanaf 1 oktober 2020 tot 1 april 2021

De Tozo-regeling is aanvankelijk als een regelluwe regeling geïntroduceerd, waarbij de minister heeft opgeroepen vooral snel te bevoorschotten. Pas in het voorjaar van 2021 is de regelgeving rondom Tozo en de verantwoording hiervan enigszins uitgekristalliseerd, al blijft sprake van onduidelijkheden. Met de SDD is een intensief traject doorlopen deze regelgeving te interpreteren en toe te passen en is een forse inspanning geleverd dossiers op orde te brengen en definitieve beschikkingen op te leggen. In de loop van juni wordt duidelijk wat de impact is voor uw gemeente, zowel wat betreft de omvang van de lasten als de doorwerking van bevindingen vanuit de SDD.

Uw gemeente heeft in het kader van de Tozo-regeling een voorschot van het rijk ontvangen van € 3.675.000. In 2020 is voor een totaalbedrag van € 634.000 aan uitkeringen voor levensonderhoud verstrekt en voor een bedrag van € 50.600 aan bedrijfskapitaal verstrekt. Vanuit het rijk is een vergoeding voor uitvoeringskosten ontvangen van € 50.600. Per saldo leiden deze bedragen tot een vordering-/schuldpositie ultimo 2020 van € 2.882.900. De uitvoering van deze regeling is in delegatie uitbesteed aan de Sociale Dienst Drechtsteden (hierna: SDD) als onderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden (hierna: GRD). Via de SiSa-bijlage bij de jaarrekening van de GRD wordt verantwoording afgelegd aan het rijk. Op basis van de SiSa-bijlage van de GRD worden ook de definitieve afrekeningen door het Rijk bepaald. In uw SiSa-bijlage over 2021 is het dan ook de bedoeling de bedragen over te nemen van de beschikking die u van het Rijk zal ontvangen. Voor Tozo doet u over 2020 een zogenaamde nul-verantwoording. De juistheid van deze verantwoording hebben wij vastgesteld.

Wij hebben deze fouten en onzekerheden in ons oordeel meegewogen aan de hand van de aanwijzingen zoals opgenomen in hoofdstuk 9 van de nota verwachtingen accountantscontrole en gerapporteerd in bijlage B bij dit rapport.

Overige corona gerelateerde bevindingen

In onze controle hebben wij uitgebreid aandacht besteed aan de impact van het coronavirus op de jaarrekening 2020. Onder andere in de waardering van vorderingen, prestatielevering rondom inkopen en inschattingen voor de grondexploitaties hebben onze bijzondere aandacht gehad. Wij hebben geen bevindingen die in dit kader vanwege corona zijn geconstateerd. In het vervolg van dit verslag gaan wij nog nader in op de bevindingen uit de controle als geheel.

2.2 De jaarrekening is getrouw

De jaarrekening 2020 is getrouw

Wij hebben bij de jaarrekening 2020 van de gemeente Hardinxveld-Giessendam een goedkeurende controleverklaring afgegeven met betrekking tot de getrouwheid en rechtmatigheid. Een goedkeurende verklaring met betrekking tot getrouwheid betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2020 als van de activa en passiva per 31 december 2020 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Wij hebben controleverschillen geconstateerd van beperkte omvang welke door de gemeente zijn gecorrigeerd. Naast de geconstateerde en verwerkte controleverschillen, is tijdens onze controle tevens onderstaande geconstateerd ten aanzien van getrouwheid. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 100.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

POST/OMSCHRIJVING VAN DE TOELICHTING (x € 1.000)	FOUTEN	ONZEKERHEDEN	VERWIJZING
Getrouwheid			
Subsidiebate Gemeentehaven onzeker		329	\$4.3
Vooruitontvangen gelden C1 regeling onvolledig verantwoord	135		\$4.4
Totaal	135	329	
Materialiteit (1% voor fouten, 3% voor onzekerheden)	676		
Performance materialiteit (70% van de materialiteit). Dit percentage is rekening houdend met de eenmalige storting in de reserves voor de ontvangen Eneco/Stedin opbrengst	473		
Door de gemeenteraad vastgestelde rapporteringstolerantie	100		

Wij concluderen dat de resterende onzekerheid niet materieel is voor de jaarrekening als geheel en zijn derhalve voornemens om een goedkeurende verklaring te verstrekken met betrekking tot de getrouwheid.

2.3 Rechtmatigheid van de jaarrekening

De baten en lasten als ook de balansmutaties in de jaarrekening 2020 zijn in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving tot stand gekomen.

Naast de gecorrigeerde en ongecorrigeerde controleverschillen in het kader van de getrouwheid van de jaarrekening zijn de volgende controleverschillen ten aanzien van het aspect rechtmatigheid geconstateerd. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 100.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

POST/OMSCHRIJVING VAN DE TOELICHTING (x € 1.000)	FOUTEN	ONZEKERHEDEN	VERWIJZING
Rechtmatigheid			
Ongesaldeerde getrouwheidsfouten en/of onzekerheden	135	329	§ 2.2
Aanbestedingsrechtmatigheid	56		§ 4.5
Totaal	191	329	

Wij concluderen dat de resterende niet-verwerkte controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en hebben derhalve een goedkeurende verklaring verstrekt met betrekking tot de rechtmatigheid.

3. Resultaat & financiële positie

- 3.1 Resultaat 2020
- 3.2 Dashboard financiële positie
- 3.3 Uw financiële positie vergeleken
- 3.4 Ons beeld van uw financiële positie

3.1 Resultaat 2020

Resultaat 2020 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 0,1 miljoen voordelig

Belangrijkste afwijkingen in het resultaat 2020 zie pag. 142 en vanaf pagina 161

Het resultaat van de gemeente Hardinxveld-Giessendam over het jaar 2020 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 0,1 miljoen voordelig. In het onderstaand overzicht is het resultaat in het kort weergegeven:

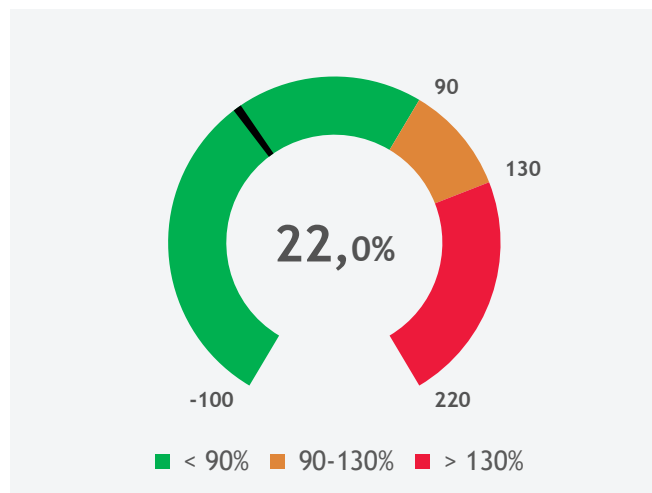
OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN (x 1.000)	2020	BEGROTING NA WIJZIGINGEN	VERSCHIL	IN %
Saldo van baten en lasten	16.561	16.633	-72	0,4%
Onttrekkingen reserves	6.070	4.691	1.380	29%
Dotatie aan reserves	22.568	21.324	-1.244	6%
Resultaat	64	0	64	0,1%

Voor een analyse van het resultaat verwijzen wij naar de 'verschillenanalyse per programma' zoals opgenomen in de jaarstukken vanaf pagina 142 en het overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen vanaf pagina 161.

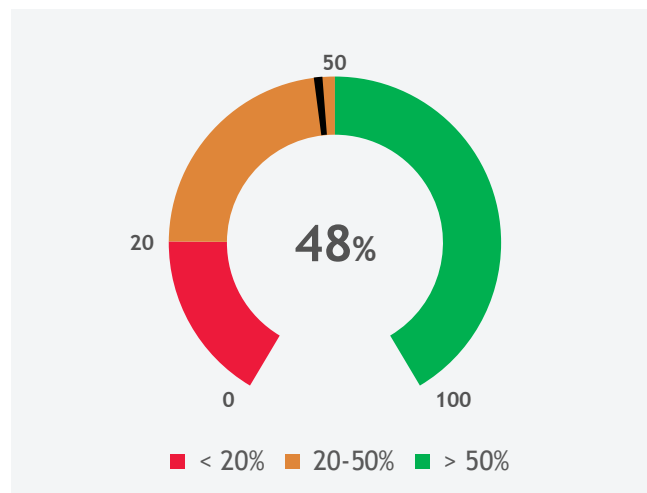
Het resultaat 2020 in verhouding tot de totale begrote lasten (na wijziging) wijkt ongeveer 0,1% af. Op basis van onze ervaringsnorm bij decentrale overheden is een afwijking van 2-3% inherent aan een complex begrotingsproces.

3.2 Dashboard financiële positie per 31 december 2020

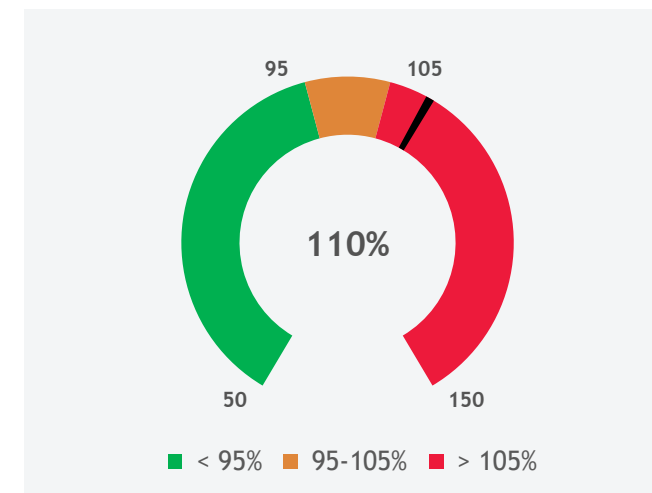
NETTO SCHULDQUOTE

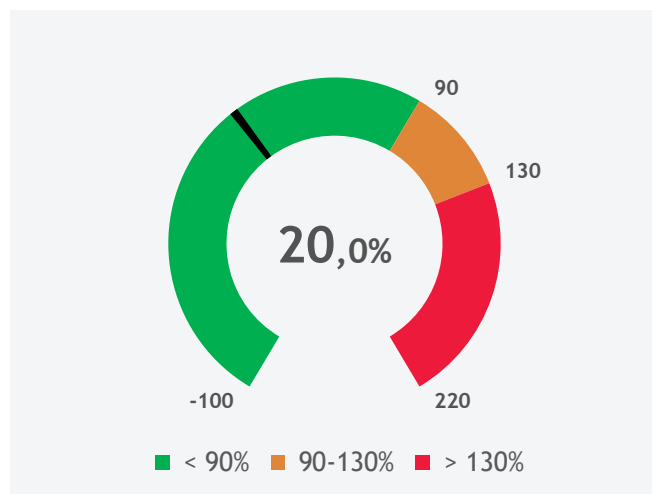
SOLVABILITEIT

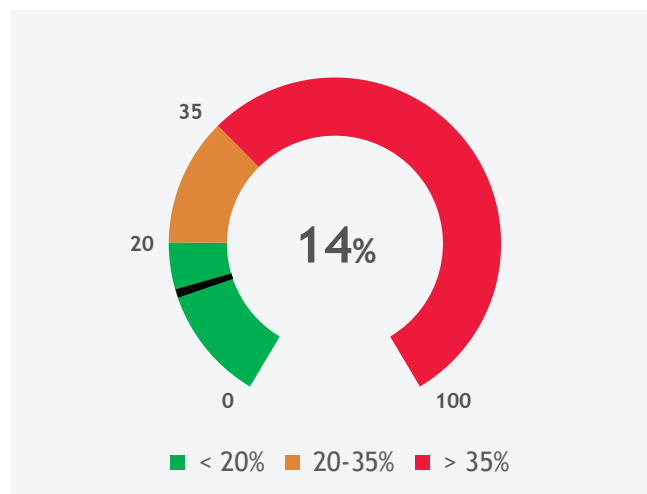
BELASTINGCAPACITEIT

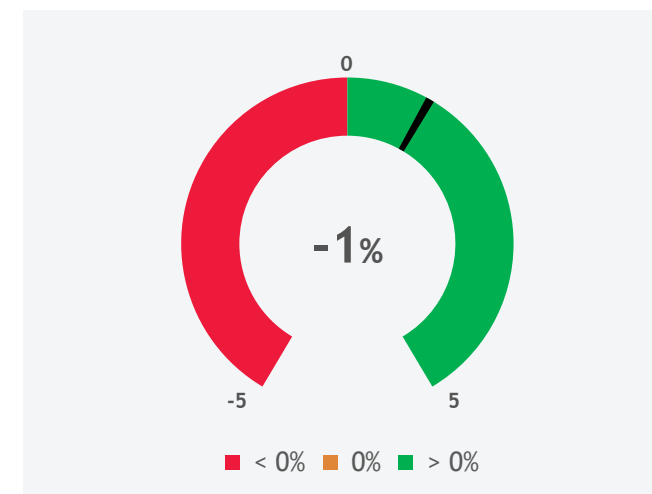
(GECORRIGEERDE) SCHULDQUOTE

GRONDEXPLOITATIE

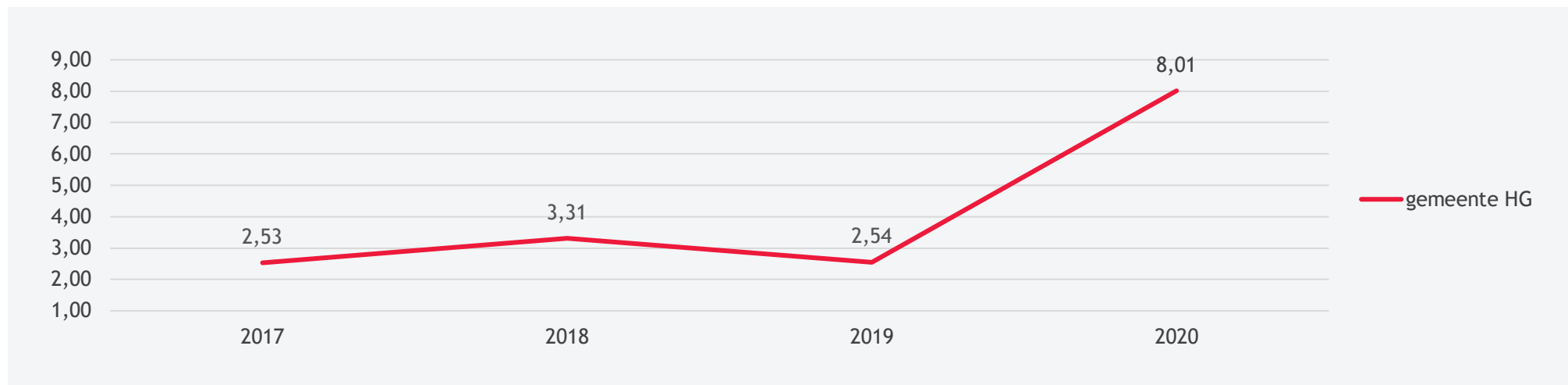

STRUCTURELE EXPLOITATIERUIMTE

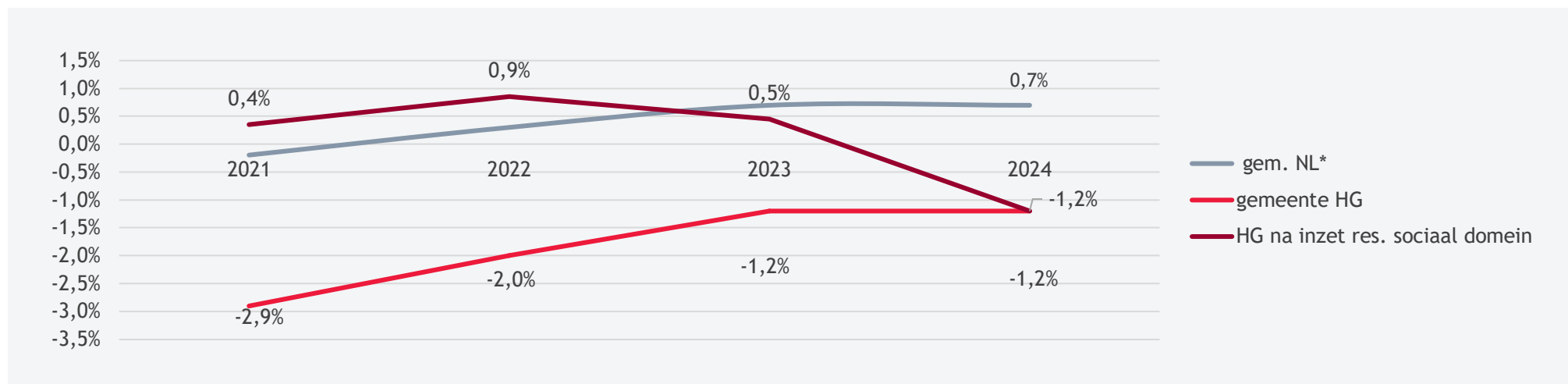

3.3 Uw financiële positie vergeleken

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN

STRUCTURELE EXPLOITATIERUIMTE

* De bron voor de gemiddelden NL betreft het gemiddelde voor gemeenten in de categorie 10.000 tot 20.000. Data gebaseerd op www.findo.nl.

3.4 Ons beeld van uw financiële positie (1/2)

Kengetallen moeten in relatie tot elkaar worden gezien

Signaleringswaarden GTK 2020 als referentiewaarden

Uw weerstandsvermogen is uitstekend

De gemeente kan aan haar lange termijn-verplichtingen voldoen

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente Hardinxveld-Giessendam. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling van) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Signaleringswaarden volgens het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 (GTK 2020)

Vanuit hun taak als financieel toezichthouder hebben de twaalf provincies een gemeenschappelijk financieel toezichtkader opgesteld dat vanaf begrotingsjaar 2021 gaat gelden. In het GTK 2020 zijn signaleringswaarden opgenomen voor de financiële kengetallen zoals opgenomen in het jaarverslag van de gemeente. Wij hebben deze signaleringswaarden als referentie gebruikt bij ons beeld van uw financiële positie.

Weerstandsvermogen gemeente Hardinxveld-Giessendam is ruim voldoende

In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bedraagt volgens deze paragraaf € 16,1 miljoen. In het weerstandsvermogen ultimo 2020 is een bedrag van € 2,5 miljoen meegeteld van vrij aanwendbare bestemmingsreserve sociaal domein. Ingeval van calamiteiten is het mogelijk om een deel van deze reserves een andere aanwending te geven. In de paragraaf weerstandsvermogen zijn de relevante risico's benoemd. De gemeente Hardinxveld-Giessendam heeft op basis van interne berekeningen het totale bedrag aan risico's waaraan de organisatie is blootgesteld bepaald op € 2,0 miljoen. Het weerstandsvermogen van de gemeente Hardinxveld-Giessendam is volgens het GTK2020 uitstekend te noemen.

Gemeente Hardinxveld-Giessendam heeft de risico's ingeschaald op basis van kans * impact en de risico's geclassificeerd. Mede in combinatie met de risicoanalyse in het intern controleplan achten wij dat de risicobeheersing van gemeente Hardinxveld-Giessendam toereikend is.

Solvabiliteit en netto-schuldquote

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2020 48%. Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter de gemeente Hardinxveld-Giessendam in staat is om haar verplichtingen op lange termijn de voldoen.

De netto schuldquote bedraagt 22%. De netto-schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden.

Zowel de solvabiliteit als de netto-schuldquote laten een positieve ontwikkeling zien ten opzichte van de signaleringswaarden volgens het gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK2020).

3.4 Ons beeld van uw financiële positie (2/2)

Financieel risico
als gevolg van de
grondexploitatie
is laag

Structureel
begrotingsevenwicht
blijft uitdaging. Sociaal
domein zet de
begroting onder
spanning.

Ratio grondexploitatie

Voor de ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe beter. De ratio grondexploitatie van de gemeente Hardinxveld-Giessendam is relatief laag doordat de grondpositie (de waarde van de grond) ten opzichte van de totale baten laag is. De ratio grondexploitatie < 20% is het minst risicovol te noemen volgens het GTK2020.

Een nuancering hierbij is dat de mate waarin reeds voorzieningen zijn gevormd dan wel afwaarderingen zijn verwerkt in de actieve grondexploitaties ook van invloed zijn op de ratio grondexploitatie. Voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam leidt dit tot een verlaging van het restrisico, wat de ratio ook verlaagt.

Structurele exploitatie ruimte

De structurele exploitatie ruimte geeft weer in welke mate de structurele uitgaven worden gedekt met structurele inkomsten. Voor 2020 heeft u als gemeente er bewust voor gekozen om niet over te gaan tot afbraak van het ingezet beleid hetgeen resulteert in een negatieve structurele exploitatie ruimte. Gecorrigeerd met de inzet van de reserve sociaal domein is de structurele exploitatie ruimte voor de begrotingsjaren 2021 tot en met 2023 positief. De komende jaren blijft het een grote uitdaging om de structurele exploitatie in evenwicht te houden. Met name het sociaal domein zet bij veel gemeenten de begroting onder spanning. Daarnaast zijn de mogelijkheden om als gemeente extra structurele inkomsten te genereren beperkt.

4. Belangrijkste bevindingen

- 4.1 Interne beheersing en rechtmatigheidsverantwoording
- 4.2 Sociaal domein uitgelicht
- 4.3 Ontwikkeling grondexploitaties
- 4.4 BBV, WNT en SiSa
- 4.5 Toelichting onrechtmatigheden

Onze controle vooral gegevensgericht.

Veranderende samenwerking binnen de Drechtsteden raakt de begroting 2022

Interne beheersing en onze aanpak voor 2021

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij een interim-controle uitgevoerd. De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij hieronder samengevat opgenomen:

Onze inschatting van de risico's

In het kader van de controle van de jaarrekening 2020 en onze aanpak hebben wij een zogenaamde initiële risico-inschatting gemaakt. Wij zien de volgende potentiële (significante) risico's in de controle van de jaarrekening van gemeente Hardinxveld-Giessendam:

- ▶ In onze controlestandaarden (NV COS) wordt expliciet het risico van management override (bewuste beïnvloeding door bestuur of management van de jaarcijfers) als belangrijk te onderkennen theoretisch risico benoemd. Als accountant moeten wij in onze werkzaamheden hier specifiek aandacht aan besteden. Wij zijn van mening dat binnen de gemeente de mogelijkheden, om buiten de getroffen interne beheersmaatregelen invloed uit te oefenen op de in de jaarrekening gepresenteerde uitkomsten, beperkt zijn. Om het resterende risico te beperken beoordelen wij schattingsprocessen en bijzondere journaalposten in detail;
- ▶ Het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels;
- ▶ Onjuiste waardering bouwgronden in exploitatie (materiële post met verschillende schattingselementen);
- ▶ Onjuiste c.q. onvolledige verwerking van de Enecotransactie, als gevolg van de complexiteit & niet-routinematige aard hiervan. Ook dit risico dienen wij primair aan te merken op grond van onze controlestandaarden. Derhalve vereist deze bijzondere aandacht in onze controle.

Samenwerking binnen de Drechtsteden

Binnen de Drechtstedenregio is veel samenwerking via verschillende gemeenschappelijke regelingen (GR'en). De GR Drechtsteden is hierin de grootste GR, met verschillende "dochters". Processen c.q. taken kunnen worden overgedragen in delegatie dan wel mandaat. Bij delegatie wordt de gedelegeerde partij volledig verantwoordelijkheid voor het proces, en de getrouwheid & rechtmatigheid van baten en lasten met betrekking tot dit proces. De directe lasten worden verantwoording in de jaarrekening van de GR. In de jaarrekening van uw gemeente zijn de kosten die hiermee verband houden terug te vinden als inkomensoverdrachten.

Bij gemandateerde taken blijft u als gemeente verantwoordelijk voor het proces en hiermee samenhangend de getrouwheid en rechtmatigheid hiervan. Fouten die gerapporteerd worden bij een verbonden partij, met betrekking tot een gemandateerd proces, dienen wij dan ook in onze foutenevaluatie mee te wegen. De toekomstige veranderingen in de samenwerking binnen de Drechtsteden heeft impact op de begroting 2022 en de rechtmatigheid.

Significante activiteiten opgedragen in mandaat

De activiteiten die de gemeente in mandaat heeft opgedragen aan gemeenschappelijke regelingen zijn:

- ▶ Beschermd Wonen: opgedragen aan de GR Drechtsteden, onderdeel SDD
- ▶ Belastingheffing: opgedragen aan SVHW
- ▶ Wettelijke milieutaken: opgedragen aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- ▶ Salarisverwerking: opgedragen aan de GR Drechtsteden, onderdeel SCD
- ▶ Factuurverwerking: opgedragen aan de GR Drechtsteden, onderdeel SCD

Significante activiteiten overgedragen in delegatie

De activiteiten die de gemeente in delegatie heeft overgedragen aan gemeenschappelijke regelingen zijn:

- ▶ Uitkeringen Participatiewet: overgedragen aan de GR Drechtsteden, onderdeel SDD
- ▶ Inkomensvoorzieningen (uitvoering IOAW, IOAZ en Bbz): overgedragen aan de GR Drechtsteden, onderdeel SDD
- ▶ Wmo taken: overgedragen aan de GR Drechtsteden, onderdeel SDD
- ▶ Jeugdzorg: overgedragen aan de Dienst Gezondheid & Jeugd, onderdeel SOJ
- ▶ WSW: overgedragen aan de GR Avres

Samenvatting effectiviteit van de processen

- Memoriaalboekingen: binnen de organisatie ontbreekt een formele controle op de nauwkeurigheid van een memoriaalboeking.
- Grondexploitaties: het proces is vastgelegd. Zichtbare beheersingsmaatregelen op de opgestelde ramingen ontbreken
- Inkopen & aanbesteden: in de huidige inrichting van het inkoopproces is de volledigheid van (Europese) aanbestedingen niet gewaarborgd. Tevens wordt geen gebruik gemaakt van een verplichtingenadministratie en/of contractenregister.
- Factuurafhandeling: het afhandelingsproces is adequaat ingericht, inclusief voldoende controletechnische functiescheiding & beheersmaatregelen. De beheersmaatregelen zijn niet formeel beschreven en worden niet consequent goed uitgevoerd
- Personeelsproces: het personeelsproces is voor een groot deel uitbesteed aan het SCD. Hierin zijn voldoende maatregelen getroffen van AO/IB om mutaties juist tot stand te laten komen.
- Subsidieverstrekingen en vaststellingen: het proces met betrekking tot subsidieverstreking heeft u in handen gebracht van een derde partij. Op basis van de gesloten overeenkomst heeft u dit proces in opzet, bestaan en werking goed ingeregeld.
- Verhuur van vastgoed: de volledigheid van de verhuuradministratie is momenteel nog niet geborgd aan de hand van gegevens van het kadaster, BAG en/of activelijst. Tijdsige c.q. juiste indexatie en juistheid tarieven zijn niet geborgd in het proces. Achteraf wordt (gegevensgericht) vastgesteld dat verhuuropbrengsten nauwkeurig c.q. volledig zijn. Uit onze controle is tevens gebleken dat indexatie onvolledig heeft plaatsgevonden waardoor huuropbrengsten voor een lager bedrag zijn gefactureerd dan volgens contract is overeengekomen.
- Omgevingsvergunningen: de toetsing van omgevingsvergunningen vindt grotendeels onzichtbaar plaats. Tevens ontbreekt een zichtbaar vier-ogenprincipe. Wel komt iedere beschikking in functiescheiding tot stand. Achteraf is een controle uitgevoerd op de juistheid en volledigheid van de verantwoorde baten voor omgevingsvergunningen.
- IT General controls (uitbesteed aan de GR Drechtsteden): de IT beheersing is in de basis op orde. Ruimte voor verbetering bestaat voor de onderdelen Procedure autorisatiebeheer en periodieke review, Procedure wijzigingsbeheer en back-up oplossingen en periodieke restoretest.

Op basis van onze uitgevoerde werkzaamheden komen wij op dit moment tot de conclusie dat de beheersorganisatie van de gemeente (voor zover relevant voor de controle van de jaarrekening) in opzet voldoende scoort, rekening houdend met de uitkomsten van de werkzaamheden van de VIC. Omdat de AO/IB en IT General Controls niet altijd goed zijn opgezet of goed werken, kunnen wij voor wat betreft de insteek van onze controle nog niet op de processen steunen. Daar naast constateren wij dat de VIC niet in het begrotingsjaar wordt afgrond waardoor het nog onvoldoende als sturingsmiddel fungeert.

Omdat wij veelal (nog niet) kunnen steunen op beheersmaatregelen moeten wij aanvullende gegevensgerichte controles uitvoeren. Een gegevensgerichte controle is minder efficiënt dan een systeemgerichte controle-aanpak.

Interne beheersing in opzet voldoende. VIC fungeert momenteel niet als sturingsmiddel gedurende het begrotingsjaar.

Fraudepreventie en risicobeheersing krijgt de komende jaren nog nadrukkelijker de aandacht.

Fraude

De komende jaren zal er vanuit de accountantscontrole nog nadrukkelijker aandacht worden gegeven aan fraudepreventie. Onze beroepsorganisatie de NBA heeft hiertoe een notitie “Best practice maatregelen frauderisicobeheersing voor bestuurders en toezichthouders” onderhanden. In deze notitie komt nadrukkelijk de rol van bestuurders en toezichthoudende organen zoals de gemeenteraad bij het voorkomen en detecteren van fraude aan de orde. Door de nadruk te leggen op het voorkomen van fraude kunnen de gelegenheden tot fraude afnemen. Dit vraagt om actief toezicht op risico's en beheersmaatregelen ter voorkoming van fraude. Ook de accountant heeft hierin een belangrijke rol. Landelijk vinden er diverse pilots plaats waar in de controleverklaring 2020 van de accountant uitgebreider wordt gerapporteerd over het thema fraude. De best practice van de NBA is erop gericht het fraudebewustzijn en de frauderisicobeheersing te vergroten.

In de paragraaf risicobeheersing en weerstandsvermogen in de begroting en het jaarverslag zijn de belangrijkste risico's weergegeven.

Graag gaan wij met u in overleg over het vergroten van de actieve rol van de gemeenteraad / auditcommissie ten aanzien van frauderisicobeheersing. Bijvoorbeeld door jaarlijks één of meerdere onderkende frauderisico's (en indien van toepassing de interne beheersingsmaatregelen die zijn genomen om deze frauderisico's te mitigeren) nader te laten onderzoeken door de interne audit afdeling, een accountant of een gespecialiseerde (fraude)onderzoekers.

Invoering rechtmatigheids- verantwoording

Update Invoering rechtmatigheidsverantwoording door het college met ingang van 2021

In onze eerdere rapportages zijn wij uitgebreid ingegaan op de ontwikkeling van de rechtmatigheidscontrole door de externe accountant naar de rechtmatigheidsverantwoording door het college. De commissie BBV heeft in december 2020 de concept notitie rechtmatigheidsverantwoording met de nadere spelregels voor de rechtmatigheidsverantwoording ter consultatie openbaar gemaakt. Wij hebben vernomen dat op deze consultatie veel reacties zijn binnengekomen die door de commissie BBV worden verwerkt. Gelijktijdig vindt de wetsbehandeling in de Tweede Kamer plaats. Daarna volgen nog de nodige aanpassingen van het BBV en andere wetgeving.

De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording heeft gevolgen voor de (interne) beheersing van de organisatie en ook de rol van de accountant verandert hierdoor. Wij verwachten dat dit voor de meeste gemeenten een uitdaging is, maar naar onze mening ook een kans voor uw organisatie en interne beheersing. Wanneer de rechtmatigheidsverantwoording wordt ingevoerd, wordt de gemeente Hardinxveld-Giessendam met ingang van verslagjaar 2021 immers zelf verantwoordelijk voor de rechtmatigheidsverantwoording en moet het college een (onderbouwde) mededeling doen omtrent de naleving van de rechtmatigheid. De wetswijziging is niet alleen een technische verandering maar ook een cultuurverandering die effect heeft op de bedrijfsvoering van de organisatie.

Stand van zaken binnen uw gemeente

Gemeente Hardinxveld-Giessendam heeft inmiddels diverse stappen genomen ter voorbereiding op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Er is door de ambtelijke organisatie een plan van aanpak opgesteld voor de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording, veel aandacht besteed aan de invulling van de VIC en de rechtmatigheidsverantwoording wordt als onderdeel in het concept controleprotocol 2021 opgenomen.

Stand van zaken binnen uw gemeente

4.2 Sociaal domein uitgelicht (1/2)

De afrekeningen in het kader van het Sociaal Domein zijn verwerkt in de jaarrekening.

Serviceorganisatie Jeugd

De gemeente Hardinxveld-Giessendam werkt met de gemeenten in Zuid-Holland-Zuid via de Serviceorganisatie Jeugd (SOJ) samen inzake de uitvoering van de jeugdzorg. De Serviceorganisatie Jeugd is onderdeel van de gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J). De meeste taken zijn aan de SOJ gedelegeerd, alleen de taken van de wijkteams zijn gemandateerd. Bij delegatie ligt de verantwoordelijkheid voor een rechtmatige uitvoering van de taken bij de gemeenschappelijke regeling. Derhalve is de rechtmatigheid van de uitgaven van de SOJ (verantwoordingen zorgaanbieders) geen onderdeel van ons accountantsoordeel bij de jaarrekening van de gemeente Hardinxveld-Giessendam.

Bij de jaarrekening 2020 van DG&J, waarvan SOJ onderdeel is, is op moment van afgifte van dit accountantsrapport nog geen controleverklaring verstrekt. De gemeente heeft de concept jaarcijfers ontvangen. De accountant van SOJ heeft aangegeven bij deze cijfers een goedkeurende controleverklaring heeft verstrekt op 2 juli 2021. De jaarcijfers vertonen wat betreft de SOJ een resultaat van nihil. Nadelig, waarvan de gemeente Hardinxveld-Giessendam haar aandeel heeft. De gemeente Hardinxveld-Giessendam heeft in de jaarrekening de lasten voor jeugdzorg juist verantwoord.

Persoonsgebonden budgetten Jeugd

De Sociale Verzekeringsbank (SVB) beheert de persoonsgebonden budgetten. Facturen van de door de cliënten gecontracteerde zorgaanbieders worden door de SVB betaald. SVB controleert deze facturen (factuur conform contract tussen cliënt en zorgaanbieder en of de gemeente een beschikking heeft verstuurd). De accountant van de SVB heeft onderzoek gedaan naar de rechtmatigheid van de bestedingen van de persoonsgebonden budgetten. Uit deze controle blijken fouten en onzekerheden. Controle op prestatielevering vindt niet door de SVB en/of de accountant van de SVB plaats.

De persoonsgebonden budgetten voor de jeugdzorg zijn via de SOJ aan de SBV betaald. Het resultaat op de persoonsgebonden budgetten is onderdeel van het resultaat van de SOJ. Omdat de uitvoering van de jeugdzorg aan de SOJ is gedelegeerd, heeft het accountantsoordeel van de accountant van de SVB geen gevolgen voor het accountantsoordeel bij de jaarrekening 2020 van de gemeente Hardinxveld-Giessendam voor wat betreft de Persoonsgebonden budgetten Jeugd.

Sociale Dienst Drechtsteden (Participatiewet en WMO)

Het beleid en het beheer van de WMO is door de gemeente overgedragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden (GRD). Dit geldt zowel voor de WMO taken als de uitvoering van de Participatiewet (verstrekken van uitkeringen en loonkostensubsidies). Beide taken zijn in delegatie overgedragen aan de GRD (feitelijk aan Sociale Dienst Drechtsteden) en tellen derhalve niet meer voor het accountantsoordeel over de jaarrekening 2020 van de gemeente Hardinxveld-Giessendam. Voor de SiSa-bijlage moeten echter wel in t+1 de fouten die zijn gerapporteerd door GRD ten aanzien van uitvoering van de Participatiewet voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam. De fouten t.a.v. de uitvoering van de Participatiewet over 2019 zijn derhalve opgenomen in deze rapportage bij het onderdeel SiSa (Bijlage B). Deze zijn echter lager dan de rapporteringstolerantie van € 125.000 voor de SiSa-bijlage waardoor geen fouten en/of onzekerheden gemeld hoeven te worden.

4.2 Sociaal domein uitgelicht (2/2)

De afrekeningen in het kader van het Sociaal Domein zijn verwerkt in de jaarrekening.

Compensatie kosten invlechtingskosten GRD. Verplichting tot aanzuiveren vermogen per 1 januari 2023

Sociale Dienst Drechtsteden (Participatiewet en WMO) (vervolg)

De uitvoering van de taken voor beschermd wonen worden door de gemeente Dordrecht (als zijnde centrumgemeente) uitgevoerd. Eventuele overschotten en tekorten worden conform de gedefinieerde verdeelsleutel na afloop van het kalenderjaar verdeeld. Voor 2020 heeft de gemeente een concept verantwoording ontvangen waaruit blijkt dat de gemeente Hardinxveld-Giessendam een bedrag van € 74.000 van de centrumgemeente zal ontvangen (overschot op budget). Het betreft hier een conceptafrekening. Dit bedrag is door de gemeente Hardinxveld-Giessendam als vordering op de gemeente Dordrecht in de definitieve jaarrekening opgenomen. Op basis van de laatst beschikbaar informatie concluderen wij dat de concept afrekening slechts beperkt zal kunnen afwijken van de definitieve afrekening en dat de last derhalve juist en volledig is verantwoord.

Overgedragenregelingen SDD

De gemeente Hardinxveld-Giessendam heeft als saldo voor de overgedragen regelingen (uitgevoerd door Sociale Dienst Drechtsteden) in de jaarrekening 2020 een schuld opgenomen van € 2.920.000. De werkelijke afrekening is € 2.883.000. Derhalve is de schuld (en de last) aan de SDD € 25.000 te laag.

Resultaatbestemming GRD

Conform het besluit van de Drechtraad van 14 juni 2016 is voor het invlechten van Hardinxveld-Giessendam € 700.000 ingezet vanuit de algemene reserve van de GRD. Hardinxveld-Giessendam vult het bedrag aan via de resultaatbestemming van de GRD. Mocht op 1 januari 2023 het bedrag nog niet zijn gecompenseerd dan zal Hardinxveld-Giessendam het resterende deel voor 31 januari 2023 voldoen. In het licht van de aanstaande veranderingen in het Drechtstedennetwerk adviseren wij de gemeente afstemming te zoeken met de GRD over de verrekening.

Zie eveneens de paragraaf GR Drechtsteden onder de niet uit de balans blijkende verplichtingen op pagina 133.

Actualisatie en bijstelling grondexploitaties gemeente Hardinxveld-Giessendam

De balanspost met belangrijke schattingselementen betreft de voorraden (grondexploitaties). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, fasering, druk op verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd.

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot drie P's:

- ▶ **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt? Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- ▶ **Programming:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- ▶ **Prijs:** inherent gevolg van de economische crisis is dat de verkoopprijzen van woningen en dus van grond onder druk staan. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd, rekening houdend met het risico dat gronden later of in het geheel niet worden afgenomen?

Deze drie P's zijn tijdens de jaarrekeningcontrole besproken met uw medewerkers. Tijdens deze gesprekken zijn de uitgangspunten gechallenged. De grondexploitaties zijn met deze uitgangspunten per 31 december 2020 geactualiseerd. Tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze zijn gewaardeerd en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen.

Ultimo 2020 is een verliesvoorziening grondexploitaties gevormd voor een bedrag van € 3.879.000 (gebaseerd op de berekening van de netto contante waarde). Vorig jaar bedroeg de voorziening € 2.105.000 Dit betekent een toename van de verliesvoorziening van € 1.774.000. De voorziening heeft met name betrekking op het project De Blauwe Zoom ad € 2.647.000.

In het project Gemeentehaven is een subsidieopbrengst geraamd van € 781.000. De controle voor het betreffende subsidieproject loopt. Vooralsnog bestaat nog onzekerheid of de volledige € 781.000 aan subsidiebaten kan worden gerealiseerd. Een bedrag van € 329.000 aan subsidiebaten kan mogelijk niet worden gerealiseerd. Wij hebben de organisatie geadviseerd af te stemmen met de Provincie hoe de voorschriften opgenomen in de beschikking moeten worden geïnterpreteerd.

Redelijkheid belangrijkste schattingselementen vastgesteld

Toename verliesvoorziening van € 1.774.000

Onzekerheid subsidiebaten Gemeentehaven € 329.000.

4.3 Ontwikkeling grondexploitaties (2/2)

Redelijkheid belangrijkste schattings-elementen vastgesteld

Verkopen in 2020 hebben geleid tot winstneming voor

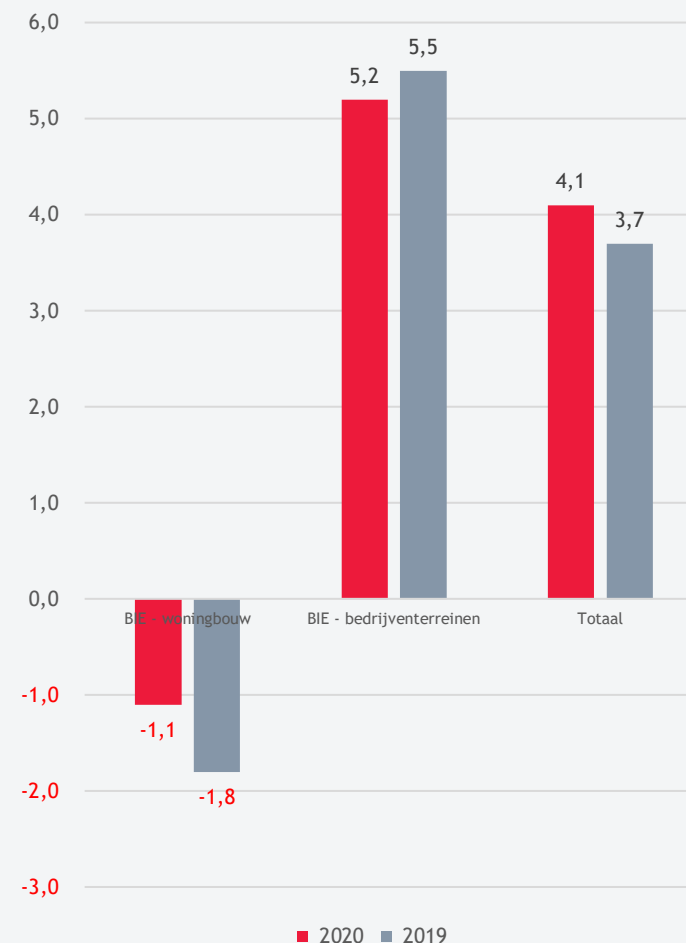
Winstneming gemeente Hardinxveld-Giessendam

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. In de notitie Grondexploitatie is opgenomen dat voor winstneming de Percentage of Completion (POC) methode geldt: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd dient tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitaties winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Door sluiting van deelprojecten van de grondexploitatie Morgenslag / HKC Locatie is er voor € 1.221.000 aan winstgenomen. Daarnaast is voor het laatste deel van deze grex een verliesvoorziening getroffen van € 740.000. Dit is conform het door de raad genomen besluit om deelprojecten af te sluiten.

ONTWIKKELING NETTO BOEKWAARDE
GRONDEXPLOITATIES 2020-2019
(x € 1 miljoen)

BBV wordt nageleefd met uitzondering van de juiste toerekening van rente aan het taakveld riolering.

WNT-verantwoording voldoet aan de vereisten

Bevindingen ten aanzien van naleving van de wettelijke verslaggevingsregels (BBV)

Wij hebben vastgesteld dat gemeente Hardinxveld-Giessendam de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) heeft nageleefd met uitzondering van de volgende observaties.

In de financieringsvisie en het rente beleid van de gemeente is bepaald dat investeringen in de riolering na verrekening met de voorziening riolering voor 100% gefinancierd worden met vreemd vermogen. Deze beleidskeuze is vertaald in de berekening van het riooltarief. Hierin is rekening gehouden met een rente % van 3%. Echter is bij de bepaling van de omslagrente in de begroting geen rekening gehouden met deze beleidskeuze. De omslagrente wordt gebruikt om de werkelijke rentelasten toe te rekenen naar de verschillende taakvelden. Als gevolg van onze observatie is de toerekening van rentelasten naar het taakveld riolering te laag verantwoord en de overige taakvelden te laag verantwoord. Aangezien dit verder geen resultaat impact heeft hebben wij deze observatie niet meegewogen in ons oordeel. Desalniettemin adviseren wij de gemeente het rente percentage in het riooltarief te herzien (de gemiddelde rentelast is inmiddels lager dan 3%) en de omslagrente in de begroting op een juiste wijze te berekenen.

We constateren verder dat de gemeente een vordering heeft opgenomen ad 160.000 in de voorraad terwijl de juiste presentatie is om dit op te nemen onder het overlopend actief. De onjuiste presentatie doet geen afbreuk aan art. 3 lid 3 BBV (getrouw beeld), derhalve hebben we deze constatering niet meegewogen in getrouwheidsoordeel.

Verder hebben we geconstateerd dat de vooruit ontvangen bedragen van Nederlandse overheden niet volledig zijn verantwoord onder de overlopende passiva met een omvang van € 135.000.

Naleving van de (publicatieverplichtingen) WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing en vervangt tegelijkertijd de Wopt (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens). Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen.

Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2020 niet meer bedragen dan € 201.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling.

Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is BDO als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2020 van de gemeente Hardinxveld-Giessendam niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2020 van de gemeente Hardinxveld-Giessendam voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

4.5 Toelichting onrechtmatigheden

Geen bevinding
SiSa-bijlage

Onrechtmatige
aanbestedingen voor
€ 55.800

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachting accountantscontrole SiSa 2020. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen bevindingen geconstateerd. Zie tevens **Bijlage B**.

Aanbestedingen

In het kader van de rechtmatigheidscontrole hebben wij de juiste toepassing van de Europese aanbestedingsrichtlijnen gecontroleerd aan de hand van de zogenaamde inkoopanalyse.

Uit de inkoopanalyse blijkt dat een van de crediteuren is gefuseerd waardoor de gemeente een nieuw contract heeft moeten afsluiten. Als gevolg van de externe omstandigheid heeft de gemeente gekozen voor een contract met een looptijd van 1 jaar. Dit is binnen de aanbestedingswet passend. Voor 2021 is de gemeente eenzelfde 1-jarig contract overeengekomen. Echter ontbreekt de externe omstandigheid ter onderbouwing van de korte looptijd. Het is daardoor mogelijk dat het contract 2021 niet rechtmatig is. Wij adviseren de rechtmatigheid van dit contract voor 2021 juridisch te onderbouwen.

Naast deze onrechtmatige uitgaven is sprake van een regionaal aanbesteed contract voor inhuur. Regionaal is sprake van een overschrijding van de contractwaarde hiervan. Als gevolg hiervan komt een prorata deel van de overschrijding als rechtmatigheidsbevinding terug bij elk van de in dit contract deelnemende organisaties in de regio. Voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam ramen wij dit op een bedrag van circa €55.800. Momenteel wordt de exacte verdeling nog onderzocht. Derhalve is vooralsnog een raming van de impact voor Hardinxveld-Giessendam in deze rapportage opgenomen. Het betreffende contract is per eind 2020 afgelopen en via een nieuwe aanbestedingsprocedure is een niveau overeenkomst afgesloten. Daarmee werkt deze bevinding niet door naar 2021.

4.6 Begrotingsrechtmatigheid (1/2)

Gerealiseerd resultaat 2020 is € 0,1 miljoen voordelig.

Controle begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2020, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de raad nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. Belangrijk hierbij is dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen per programma. Zie hierna voor een overzicht van de lastenoverschrijdingen per programma en de overschrijdingen van investeringskredieten.

Lastenoverschrijdingen in het kader van begrotingsrechtmatigheid

In totaal heeft uw gemeente circa € 49,3 miljoen aan lasten begroot na wijziging, tegenover circa € 45,0 miljoen aan werkelijke lasten in 2020. Dit is in totaal een onderschrijding van € 4,3 miljoen (8,7%). Aan baten had uw gemeente een bedrag van € 65,9 miljoen begroot na wijziging, € 61,5 miljoen aan werkelijke baten in 2020. In totaal gaat het om een lagere realisatie van baten van € 4,4 miljoen (6,6%). Naast het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten kent een gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. In 2020 is er per saldo circa € 16,5 miljoen aan de reserves toegevoegd zodat het gerealiseerde resultaat € 0,1 miljoen positief bedraagt.

De gemeenteraad autoriseert de begroting en stelt de kaders voor het college vast. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid binnen de gestelde begroting. Begrotingsafwijkingen dienen tijdigesignaleerde en gerapporteerd te worden aan de gemeenteraad. Bij begrotingsoverschrijdingen die niet gedurende het jaar zijn voorgelegd aan de gemeenteraad is formeel sprake van een onrechtmatigheid. Echter hoeven deze overschrijdingen niet altijd te worden meegewogen in het accountantsoordeel bijvoorbeeld indien de overschrijdingen geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerd opbrengsten of overschrijdingen bij open-einde regelingen. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten zijn de begrotingsoverschrijdingen nader weergegeven en geanalyseerd.

4.6 Begrotingsrechtmatigheid (2/2)

Overschrijding van begrote lasten op één programma en op overhead. Beide geen onrechtmatigheid tellend voor ons oordeel.

Zoals blijkt uit de figuur op voorgaande pagina is op één programma en ten aanzien van overhead een begrotingsoverschrijding op de lasten te constateren. Deze zijn in te delen in de onderstaande categorieën zoals opgenomen in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV.

LASTENOVERSCHRIJDING PROGRAMMA	BEGROTINGSAFWIJKING	ONRECHTMATIG	
		TELT <u>NIET</u> MEE IN OORDEEL	TELT <u>WEL</u> MEE IN OORDEEL
6. Scholing (totaal € 29.000)	Hogere uitgaven passen binnen het bestaande beleid. Dit betreft hogere kosten voor scholing en huisvesting onderwijs.	✓	
12. Woonomgeving (totaal € 3.000)	Betreft overschrijdingen welke worden gecompenseerd door opbrengsten	✓	
13. Financiering / Alg. dekkingsmiddelen (totaal € 389.000)	Betreft overschrijdingen welke deels worden gecompenseerd door opbrengsten en deels passen de hogere uitgaven binnen het bestaande beleid. De hogere kosten zijn het gevolg van hogere kosten voor projecten.	✓	

Wij verwijzen voor een inhoudelijke en meer specifieke analyse van de begrotingsafwijkingen naar de analyse begrotingsafwijkingen, zoals opgenomen in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2020 (vanaf bladzijde 172).

Bijlagen

- A Onze controle
- B Bevindingen SiSa-bijlage

A. Onze controle

Doel en object van de controle

Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van de gemeente Hardinxveld-Giessendam, in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld zijn in overeenstemming met het BBV. Voor een uitgebreide beschrijving van onze aanpak verwijzen wij naar onze opdrachtbevestiging d.d. 4 mei 2021 met kenmerk 'MS/MF/RA12744'.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie. Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 675.540. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 100.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn. Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid en rechtmatigheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.

Onafhankelijkheid

Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereisen dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controle cliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Wij bevestigen dat we geen giften hebben gegeven aan dan wel aangenomen van de organisatie of haar personeel. Wij hebben de overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening beoordeeld aan de hand van onze beroepsregels en hebben geconcludeerd dat het type dienstverlening en de vergoeding onze onafhankelijkheid niet beïnvloeden.

Opdracht en controleaanpak

Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controlestandaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdrachtbevestiging van d.d. 4 mei 2021. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het jaarverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging.

Onze controleaanpak is gebaseerd op een gegevensgerichte en risicogerichte benadering, waarbij nagenoeg niet gesteund wordt op de opzet, het bestaan en de werking van de aanwezige administratieve organisatie en de daarin opgenomen beheersingssystemen. Daarnaast worden bedrijfsrisico's beoordeeld die voortvloeien uit de strategie en operaties van gemeente Hardinxveld-Giessendam. In de risicoanalyse hebben wij beoordeeld in hoeverre de onderkende risico's van invloed kunnen zijn op de jaarrekening.

De risico's met een hoge waarschijnlijkheid van het zich voordoen en mogelijk materiële impact hebben in onze controle meer aandacht gehad. Deze risico's betreffen:

- ▶ In onze controlestandaarden (NV COS) wordt expliciet het risico van management override (bewuste beïnvloeding door bestuur of management van de jaarcijfers) als belangrijk te onderkennen theoretisch risico benoemd. Als accountant moeten wij in onze werkzaamheden hier specifiek aandacht aan besteden. Wij zijn van mening dat binnen de gemeente de mogelijkheden, om buiten de getroffen interne beheersmaatregelen invloed uit te oefenen op de in de jaarrekening gepresenteerde uitkomsten, beperkt zijn. Om het resterende risico te beperken beoordelen wij schattingsprocessen en bijzondere journaalposten in detail;
- ▶ Het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels;
- ▶ Onjuiste waardering bouwgronden in exploitatie (materiële post met verschillende schattingselementen);

Strekking van de controle-verklaring

Aangezien de jaarrekening 2020 van gemeente Hardinxveld-Giessendam aan de daaraan te stellen eisen voldoet, hebben wij een goedkeurende controle-verklaring, gedateerd op 8 juli 2021, afgegeven bij deze jaarrekening. Alle bevindingen voortvloeiend uit onze controle van de jaarrekening 2020 zijn afdoende behandeld en onze controle is afgerond.

Continuïteit

De waarderingen in de jaarrekening van gemeente Hardinxveld-Giessendam zijn gebaseerd op de veronderstelling dat gemeente Hardinxveld-Giessendam als geheel in continuïteit zal worden voortgezet. De inschatting of een duurzame voorzetting mogelijk is, inclusief de eventueel in de jaarrekening op te nemen toelichting, is de wettelijke verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Als accountant beoordelen wij de aanvaardbaarheid van de door het college van burgemeester en wethouders ingeschatte mogelijkheden tot een duurzame voortzetting. Wij vinden deze inschatting aanvaardbaar.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële afwijkingen

De grondslagen van de jaarrekening 2020 zijn aanvaardbaar

De jaarstukken 2020 van uw gemeente bestaan uit:

- ▶ Het jaarverslag 2020 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
- ▶ De jaarrekening 2020 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting inclusief SiSa-bijlage en taakvelden).

In het onderdeel ‘programmaverantwoording’ van het jaarverslag dient informatie opgenomen te worden over: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering etc.) het jaarverslag. Beide onderdelen vallen niet (expliciet) onder de controle van de jaarrekening. Het primaire object van de accountantscontrole (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening (de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting). De inhoud van het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) hebben wij getoetst. Bij onze controle hebben wij geen materiële afwijkingen tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2020. In 2020 zijn er geen wijzigingen geweest in toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie van uw gemeente. Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw gemeente en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het college en het management dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. Wij hebben het door het college en het management toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Fraude en non-compliance

Onze controle is niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Bij de planning voor de jaarrekeningcontrole, houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie. Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties op verschillende niveaus binnen de organisatie. Hiertoe hebben wij de mogelijke frauderisico's en de mogelijke fraudesituaties besproken met financiële beleidsmedewerkers, uw concerncontroller. Deze besprekingen en onze controlewerkzaamheden hebben geen aanwijzingen voor materiële fraude opgeleverd.

Bij de beoordeling van het risico omtrent corruptie hebben wij gekeken naar klant specifieke omstandigheden zoals de geografische plaats van de activiteiten, hebben we gekeken naar de sectoren waar corruptie meer dan gemiddeld voorkomt en hebben we beoordeeld in hoeverre buitenlandse wetgeving als de UK Bribery Act en de US Foreign Corrupt Practices Act van invloed kunnen zijn.

Wij hebben aandacht besteed aan de compliance met de voor u van toepassing zijnde wet- en regelgeving en overige bepalingen voor zover wij die van belang achten in het kader van onze controle van de jaarrekening. Bij die werkzaamheden hebben wij geen materiële non-compliance geconstateerd.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Tijdens de interim-controle hebben wij ook relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de organisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld.

De relevante applicaties worden beheerd door het Servicecentrum Drechtsteden (SCD). Op dat niveau worden door BDO ook controles uitgevoerd. De IT-beheersing is in de basis op orde. Wel zijn er nog enkele verbetermogelijkheden gerapporteerd aan het SCD.

Ten aanzien van de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn geen tekortkomingen geconstateerd.

B. Bevindingen SiSa-bijlagen

B. Bevindingen SiSa-bijlage (1/2)

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De gemeente Hardinxveld-Giessendam heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst.

STREKKING CONTROLEVERKLARING	Oordeel
Strekking controleverklaring getrouwheid	goedkeurend
Strekking controleverklaring rechtmatigheid	goedkeurend

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2020 in het kader van SiSa worden verantwoord. Wij doen dit middels een tabel, die ook moet worden opgenomen als geen fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Per regeling wordt aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Deze tabel hierna weergegeven.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
1	C1 Regeling Reductie Energiegebruik			
2	C31 Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen			
3	D8 Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)			
4	E3 Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï			
5	E20 Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021			
6	G2 Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020			
7	G2A Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2019			
8	G3 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2020			

B. Bevindingen SiSa-bijlage (2/2)

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
9	G3A Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2019			
10	G4 Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2020			
11	H4 Specifieke uitkering sport			
12	H8 Regeling Sportakkoord			
13	L5B Regiodeals 3 ^e tranche			

bdo.nl